

Dames en heren, geachte heer Kerkhof,

U vraagt zich misschien af wat moet de burgemeester van Leiden bij dit afscheidssymposium bij de Vrije Universiteit in Amsterdam? Dat is, dames en heren, omdat Ad Kerkhof, - zoals zoveel andere top-wetenschappers in ons land – in Leiden woont! En Leiden behoort niet, zoals u wellicht mag denken, tot Amsterdam-Zuid, maar is een onafhankelijke gemeente met een eigen burgemeester en een eigen burgemeestersketen. Dat ik die nu om heb is overigens best wel een beetje bijzonder, want die dingen raak je zo snel kwijt tegenwoordig. Maar hoe dan ook, het is mij een eer om hier iets te mogen zeggen. Ik spreek natuurlijk wel vaker nationaal en internationaal vermaarde wetenschappers toe, zelfs in Amsterdam, maar ik heb dat nog nooit aan de Vrije Universiteit gedaan, dus ik vind het fijn dat die leemte eindelijk kan worden ingevuld, met dank aan collega Halsema natuurlijk.

Ad Kerkhof, dames en heren, is geboren op 6 september 1952 te Breda. Hij ging klinische psychologie studeren in Nijmegen en de keuze voor die universiteit was helemaal

niet slecht, weet ik uit ervaring. Dat hij graag mensen helpt bleek al vroeg. Al voor zijn afstuderen in 1977, was hij actief als vrijwilliger bij de SOS telefonische hulpdienst en dat bleef hij ook na het behalen van zijn doctoraal. Hij werd er zelfs supervisor. Dat heeft hem en de wetenschap ook geen windeieren gelegd, want verder ging het alleen maar crescendo. Heel verstandig koos Ad Kerkhof ervoor om in Leiden te gaan promoveren. Hij trad in dienst bij de universiteit aldaar en werd in 1979 wetenschappelijk hoofddocent. In 1983 verschenen zijn eerste publicaties op het gebied van suicidepreventie en twee jaar later zijn proefschrift: *“Suicide en de Geestelijke Gezondheidszorg”*. Daarmee vestigde hij als eerste in Nederland de aandacht op het belang van goede zorg op de Eerste Hulp voor Suicidepogers.

In 1996 werd Ad Kerkhof benoemd - al kan ik hier wellicht beter beroepen zeggen - tot hoogleraar klinische psychologie aan de Vrije Universiteit, maar hij bleef - heel verstandig - in Leiden wonen. Prof. Kerkhof ontwikkelde zich al snel tot een eminent geleerde en verkreeg internationaal groot aanzien door zijn excellente en grensverleggende onderzoek op het gebied van suicidepreventie. Tientallen

jaren deed hij onderzoek bij verschillende groepen zoals gevangenen, ouderen, jongeren, personen met HIV of Aids. Hij onderzocht hoe om te gaan met suïcidepogers en hun naasten, en onderzocht de relatie tussen seksueel misbruik en vrouwelijke suïcidepogers. Zijn vermoeiend lange publicatielijst, overwegend suïcide-gerelateerd, bevat meer dan 300 opbeurende titels als: *'Pathways to suicide'* en *'Suïcide, bewuste keuze of wanhoop?'* Daarnaast was hij een van de grondleggers van het suicide-onderzoeksprogramma van ZonMw.

Ad Kerkhof deed niet slechts onderzoek om het onderzoek zelf, om de kennisvermeerdering. Hij had en heeft een missie, namelijk om het aantal zelfmoorden in binnen- en buitenland terug te dringen. Elke dag sterven er in ons land vijf mensen door suïcide en dat zijn er elke dag vijf teveel. Suicide is zelfs doodsoorzaak nummer één bij jongeren en het aantal zelfdodingen neemt helaas toe! Voor Ad Kerkhof was en is het daarom van groot belang dat de resultaten van zijn onderzoek praktisch toepasbaar zijn in de zorg en in het beleid. Daarmee is zijn onderzoek ook direct van enorme maatschappelijke betekenis geweest. Daar komt nog bij dat hij tientallen beleidsnotities op zijn naam heeft

staan, notities, waarvan het ministerie van Welzijn en Volksgezondheid dankbaar gebruik kon maken en nog steeds maakt. Zijn lidmaatschap van allerlei adviescommissies, besturen en redacties in binnen- en buitenland liggen in het verlengde hiervan. Of het nu gaat om rapporten van de World Health Organization, het bestuur van de International Association for Suicide Prevention of de Richtlijn Commissie die in 2012 de internationaal toonaangevende Multidisciplinary Guideline for the Assessment and Treatment of Suicidal Behaviour produceerde, Ad Kerkhof was één van de spelbepalers .

Ad Kerkhof was hiernaast in 2008 één van de grondleggers en lid van de Raad van Bestuur van 113Online, inmiddels omgedoopt tot 113Zelfmoordpreventie. Het ministerie van VWS ondersteunt en waardeert deze organisatie, die mensen gratis directe, anonieme hulp en steun biedt en kennis verspreidt over het voorkomen van zelfmoord.

Hoeveel dit allemaal ook is, voor mensen met een missie is het niet genoeg. Zij moeten voortdurend zending bedrijven en dat geldt ook voor Ad Kerkhof. Het aantal lezingen, trainingen, workshops en symposia waaraan hij zijn

medewerking heeft verleend is eindeloos en hij is ook nog eens een veelgevraagd deskundige in de media.

Onvermoeibaar droeg hij kennis over en ontcrachtte hij mythes op zijn vakgebied. Hoe dat er bij hem zo aan toe gaat kun je goed zien op YouTube bij het college dat hij heeft gegeven in het kader van de universiteit van Nederland. Als je daar als wetenschapper mag verschijnen, dames en heren, dan ben je pas echt goed. Ad Kerkhof behandelt er de vraag: *“waarom willen mensen dood”*. Zijn eerste antwoord is: *“ze willen helemaal niet dood”*, waarmee het even het kortste van alle colleges dreigt te worden, maar daarna komt het eigenlijke antwoord: ze willen voor zichzelf erger voorkomen. Zijn verhaal komt zelfs bij de grootste leek helder over, want Ad Kerkhof kan heel goed uitleggen.

Daarom ook was hij altijd zo populair als docent en ontving hij in 2010 de onderwijsprijs van de VU. Als promotor heeft hij daarnaast ook vele jonge wetenschappers met grote toewijding begeleid.

Dat talent om uit te leggen is mogelijk genetisch bepaald, maar het is ook goed denkbaar dat het feit dat hij lid is van een mysterieuze debatingclub hieraan mede ten grondslag ligt. Niemand weet wat er tijdens de geheime bijeenkomsten

van deze club precies wordt besproken. De vergelijking met de Herenclub van Harry Mulisch dringt zich op. Niet iedereen weet dit natuurlijk, net zo min als het feit dat Ad Kerkhof goed bevriend was met zijn vroegere buurman Huib Drion, u weet wel, die van de pil waarmee het makkelijker zou moeten worden om uit het leven te stappen. Samen verhitte debatten hierover voeren en dan met zijn tweeën in de auto naar huis, zo ging dat toen.

Naar Bert van Luyn is geen pil genoemd en wellicht dat ook daardoor de samenwerking met deze psychotherapeut al zo lang zo intensief is, zowel op wetenschappelijk gebied, als bij trainingen. Bert van Luyn en Ad Kerkhof fungeren als elkaars klankbord bij de behandeling van patiënten en worden door de buitenwacht wel gezien als een onafscheidelijk zelfmoordduo, dat volledig op elkaar is ingespeeld en elkaar scherp houdt.

Om al het voorgaande toe kunnen doen, is je leven al bovenmatig gevuld, maar voor Ad Kerhof was het nog lang niet genoeg. Een week heeft per slot van rekening zeven dagen en dus kun je de momenten dat je geen hoogleraar bent in Amsterdam rustig nog een eigen praktijk beginnen in

Leiden, momenteel aan het Rapenburg, waar hij op vrijdag en zaterdag als piekerexpert hulp verleent aan mensen met suïcidale gedachten, mensen die lijden aan een depressie of mensen met relatieproblemen. Hij schijnt zelfs niet zonder te kunnen. Op zijn website zie je al wel dat hij het inmiddels wat rustiger aandoet. Hij neemt in ieder geval voorlopig geen nieuwe patiënten meer aan, en noemt zich al een aantal maanden emeritus hoogleraar. Dat is op zich wel terecht, want ook al nemen we vandaag pas officieel afscheid, zijn emeritaat ging al op 1 september in. Maar die vertraging past wel een beetje bij een hoogleraar die gespecialiseerd is in het tegengaan van afscheid nemen.

Zonder hem nu een depressie te willen aanpraten, na vandaag is het voor Ad Kerkhof toch echt voorbij..... al krijgt hij nu wel de gelegenheid om dingen te doen waar hij voorheen nooit genoeg tijd voor had. Literatuur lezen bijvoorbeeld. Hij schijnt het voornemen te hebben de gehele Russische bibliotheek opnieuw tot zich te nemen. Er zit blijkbaar iets in de melancholisch drinkende oude Russen dat Ad aantrekt.

Daarnaast kan hij zich ook weer helemaal gaan toeleggen op sport. In zijn jeugd is hij ooit Nederlands kampioen op de 10-kamp geweest. Daarna ging hij volleyballen, ook op hoog niveau. Toen hij een nare achillespeesblessure kreeg, stapte hij over naar fitness en fietsen. Nog nooit had hij zoveel tijd om met vrienden door Frankrijk en Duitsland te fietsen! Maar ik sluit ook niet uit dat hij op een dag gewoon alles oppakt om naar India te gaan, want hij heeft een grote liefde voor dat land. In zijn jeugd kwam hij daar al, met lang haar en bijbehorende idealen. Nu is hij nog betrokken bij een groot project op het gebied van suicidepreventie aldaar.

Dames en heren, professor Dr. Ad Kerkhof behoort tot de internationale top op zijn vakgebied. Dankzij zijn heldere, maar genuanceerde wijze van communiceren en zijn 'koppige' optimisme, staat suïcidepreventie, een onderwerp dat vier decennia geleden nog in de taboesfeer zat, wetenschappelijk, professioneel en maatschappelijk volledig in de schijnwerpers. Dankzij hem weten wij bovendien beter suïcide te voorkomen en daarvoor mag de maatschappij hem heel erg dankbaar zijn. Dat vond ook onze majesteit en daarom heeft hij Prof. dr. Ad Kerkhof bij

Koninklijk Besluit van 5 november 2018 benoemd tot Officier
in de Orde van Oranje Nassau.